

Instructions for translators

1. Open this file on GitHub server. If you see `https://um.mendelu.cz/...` in URL, click View on GitHub to open this file on github.com.
2. If you see this file on GitHub server, you can edit the content of the file. Open the file in an editor. You can use simple editor (press e on GitHub). However, an advanced VS Code editor (press . on GitHub) is better, since it provides preview how the Markdown code renders. Alternatively press pencil for simple editor or press triangle next to the pencil to get access to VS Code described as `github.dev`.
3. Fix the keywords in the preamble.
4. Depending on which language version you want to use as a source for your translation, delete either English or Czech version below.
5. Translate to your language. Keep Markdown marking and math notation. If you use a tool to get first version of the translation, make sure that the markup is preserved.
6. In VS Code you can open the preview in another window by pressing `Ctrl+V` and `K`. Keep the preview open as you work, or close using a mouse.
7. Instead of saving, you have to commit and push the changes to the repository. Fill the Message under Source control (describe your changes, such as “Polish translation started”) and then press Commit&Push.
8. Make sure that your changes appear in the commit history. In rare cases (if you work with simultaneously with someone else) you have to download /Pull/ and merge his and yours changes. Usually Sync (Pull & Push) should work.
9. When you finish the translation, change `is_finished: False` in header to `is_finished: True`.

Instrukce pro překladatele

1. Otevřete tento soubor na serveru GitHub. Pokud máte soubor otevřen na `https://um.mendelu.cz/...`, otevřete jej na serveru github.com.
2. Pokud tento soubor vidíte na serveru GitHub, můžete obsah souboru upravit. Otevřete soubor v editoru. Můžete použít jednoduchý editor (stiskněte e na GitHubu). Lepší je však pokročilý editor VS Code (stikněte . na GitHubu), protože poskytuje náhled, jak se kód Markdown interpretuje. Případně stiskněte tužku pro jednoduchý editor nebo stiskněte trojúhelníček vedle tužky, abyste získali přístup k editoru VS Code popsany jako `github.dev`.
3. Opravte klíčová slova v preambuli.
4. V závislosti na tom, kterou jazykovou verzi chcete použít jako zdrojový kód pro svůj překlad, odstraňte níže uvedenou anglickou nebo českou verzi.
5. Přeložte do svého jazyka. Ponechte značení Markdown a matematický zápis. Pokud použijete nástroj typu DeepL pro získání první verze překladu, ujistěte se, že zápis matematických výrazů byl zachován.
6. Ve VS Code můžete náhled otevřít v jiném okně stisknutím `Ctrl+V`. a `K`. Během práce nechte náhled otevřený nebo jej zavřete pomocí myši.
7. Místo uložení musíte změny zaregistrovat a odeslat do úložiště. Vyplňte zprávu v poli Zpráva (popište své změny, např. “Zahájen překlad do polštiny”) a poté stiskněte tlačítko Commit&Push.

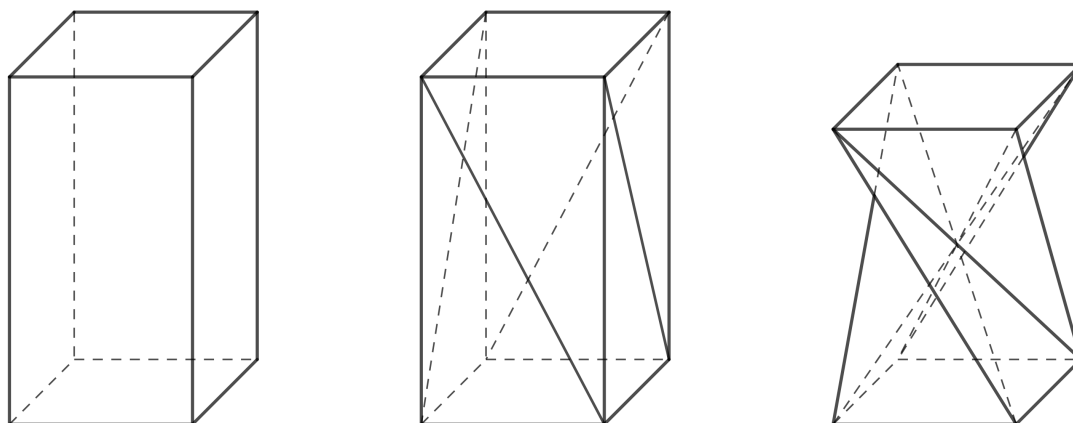
8. Ujistěte se, že se vaše změny objeví v historii revizí. Ve výjimečných případech (pokud pracujete současně s někým jiným) musíte stáhnout /Pull/ a sloučit jeho a vaše změny. Obvykle by synchronizace (Pull & Push) měla fungovat.
9. Po dokončení překladu změňte `is_finished: False` v záhlaví na `is_finished: True`.

Czech source

Zborcený hranol

Jak vytvořit zborcený hranol z kolmého čtyřbokého hranolu

V designu nábytku se objevuje tvar, který je zajímavý i z geometrického hlediska. Lze ho vytvořit z pravidelného čtyřbokého hranolu rozdělením každé boční stěny na dva trojúhelníky pomocí jedné z úhlopříček a pootočením horní podstavy o 90° tak, jak je to znázorněno na Obrázku 1. Při zachování délek hran a úhlopříček současně dochází ke změně výšky hranolu. Výsledný tvar je speciálním případem tzv. *zborceného hranolu* (v angličtině *twisted prism*).

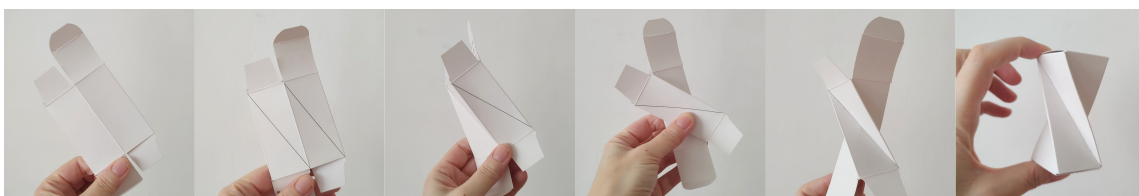

Rysunek 1: Transformace pravidelného čtyřbokého hranolu na jeho zborcenou variantu při zachování délek hran

Zkusme si tento tvar vytvořit třeba z krabičky od dětského sirupu nebo očních kapek. Aby vše fungovalo je nutné, aby víčka krabičky (horní a dolní podstava hranolu) byla čtvercová a daly se nějakým způsobem odklopit nebo rozložit. K vytvoření zborceného hranolu je třeba trochu praxe a zručnosti, protože ono pootočení o 90° nelze provést v praxi tak jednoduše.

Můžeme použít následující postup.

- Odklopíme víčka krabíčky a krabíčku složíme do roviny (dvě boční stěny nahoře, dvě boční stěny dole).
- Všechny boční stěny rozdělíme úhlopříčkami v jednom směru tak, jak je to na obrázku. Snažíme se v papíru vytvořit rýhy, v nichž půjde papír přehnout.
- Všechny vzniklé úhlopříčky prolomíme mírně směrem dovnitř.
- Provedeme překřížení. Spodní část přidržíme lehce jednou rukou, vrchní část vezmeme, nadzvedneme a přesuneme směrem doleva.
- Nyní z roviny rozložíme krabíčku do prostoru. Tento krok chce trochu cviku. Můžeme to udělat tak, že v místě, kde leží všechny označené úhlopříčky nad sebou, přitlačíme krabíčku dvěma prsty proti sobě. Současně se snažíme druhou rukou rozložit horní nebo dolní část krabíčky do prostoru.
- Pokud se vám předchozí krok podařil, zbývá už jen zavřít víčka krabíčky a máte hotovo. Gratuluji!

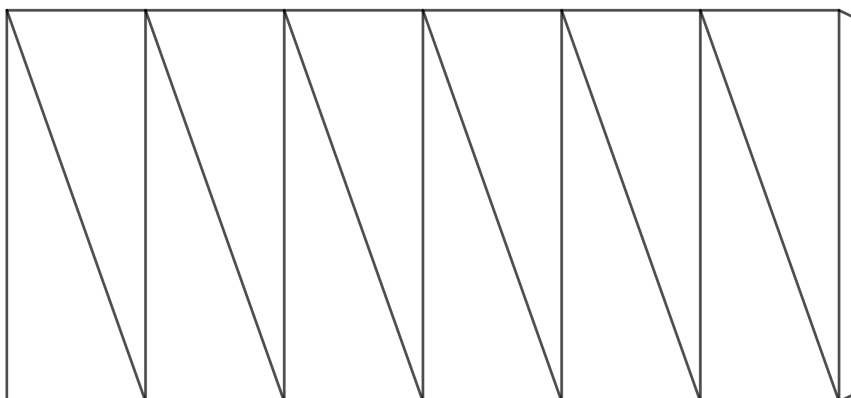
Rysunek 2: Postup tvorby zborceného hranolu z krabíčky

Úloha 1. Chceme vytvořit stoličku ve tvaru zborceného hranolu a máme k dispozici několik vhodných kartonových krabic. Tyto krabice mají stejné čtvercové podstavy o délce hrany 40 cm, ale různé výšky. Pro sezení máme odzkoušené, že nám vyhovuje výška stoličky 50 cm. Jaká výška krabice je ideální pro výrobu stoličky ve tvaru čtyřbokého zborceného hranolu o výšce 50 cm? Délka hrany podstavy je $a = 40$ cm.

Další varianty zborcených hranolů

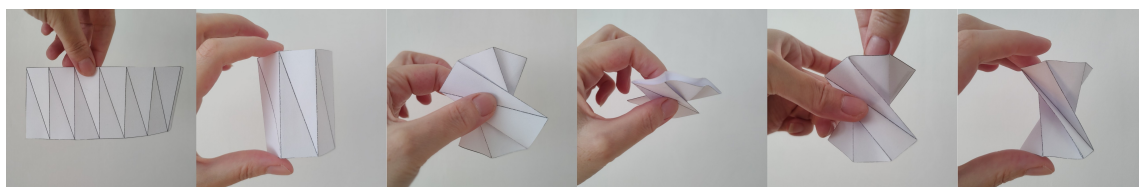
Šlo by obdobný tvar vytvořit i z kolmých hranolů, jejichž podstava by byl jiný pravidelný n -úhelník? Odpověď zní ano. Postup uvedený výše (pro tvorbu zborceného hranolu z papíru) je však možné aplikovat pouze pro sudá n .

V následující úloze se budeme zabývat tvorbou šestibokého zborceného hranolu. Rozmyslete si nejdříve, o kolik stupňů se tomto případě horní podstava pootočí. Pokud prostorová představivost selhává, vytvořte si model. Pro jednoduchost stačí pracovat se sítí pláště hranolu. Na obrázku níže je taková síť již připravená ke slepení (ideální je tvrdší papír).

Rysunek 3: Síť pláště šestibokého zborceného hranolu

Před slepením vytvořte ohyby v hranách a úhlopříčkách. Ve hranách směrem nahoru, v úhlopříčkách směrem dolů. Po slepení postupujte podle obrázku.

Rysunek 4: Postup pro tvorbu šestibokého zborceného hranolu

Úloha 2. Jak závisí výška h šestibokého zborceného hranolu (který vznikne z pravidelného šestibokého hranolu) na výšce původního hranolu v a na délce hrany dolní podstavy a ?

Úloha 3. Jaká je omezující podmínka pro vznik modelů z předchozích dvou úloh?

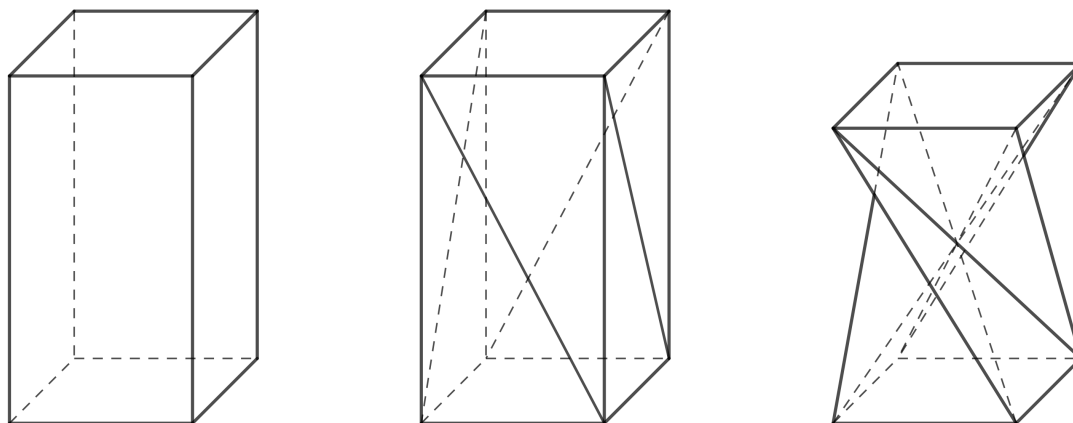
Úloha 4. Sestrojte síť vázy tvaru zborceného hranolu, jestliže je dána výška vázy $h = 110$ mm, délka hrany čtvercové podstavy $a = 65$ mm a úhel rotace horní hrany vázy oproti dolní podstavě je $\alpha = 45^\circ$. Tentokrát úlohu řešte konstrukčně, tedy pomocí pravítka a kružítka.

English source

Twisted Prism

Turning a Right Square Prism into a Twisted Prism

In furniture design, a shape appears that is also of interest from a geometrical point of view. It can be created from a right square prism by dividing each lateral face into two triangles using one of its diagonals and then rotating the top base by 90° , as illustrated in Figure 1. While preserving the lengths of the edges and diagonals, the height of the prism changes. The resulting shape is a special case of a so-called *twisted prism*.

Rysunek 5: Transformation of a regular quadrilateral prism into its twisted variant while maintaining the lengths of the edges

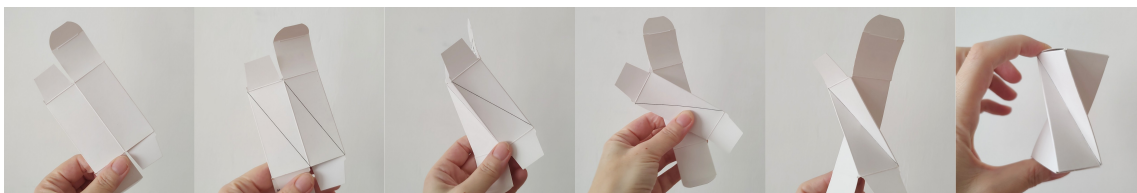
Let's try creating this shape using, for example, a box from children's cough syrup or eye drops. For it to work properly, the box's lids (the top and bottom bases of the prism) must be square and able to be opened or unfolded in some way. Creating a twisted prism requires a bit of practice and skill, because performing a 90° twist is not so easy in reality.

We can use the following procedure:

- Open the box flaps and flatten the box into a single plane, so that two lateral faces are on the top and two on the bottom.
- Divide all lateral faces along diagonals in the same direction, as shown in Figure 2. Try to crease the paper along these lines so that it can be folded later.
- Gently fold each diagonal inward to form ridges.

Results matter!

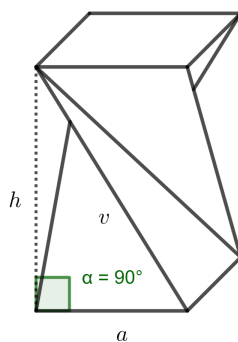
- Now, make the twist: hold the bottom part of the box lightly with one hand, lift the top part, and move it slightly to the left so that the top base rotates.
- Next, unfold the flattened box into a three-dimensional shape. This step takes a bit of practice. You can do it by pressing the box between two fingers at the point where all the marked diagonals overlap, while using your other hand to unfold the top or bottom part of the box into space.
- If you've made it this far, all that's left is to close the box flaps — and you're done. Congratulations!

Rysunek 6: The process of making a twisted prism from a box

Exercise 1. We want to build a stool in the shape of a twisted prism, and we have several suitable cardboard boxes available. These boxes all have square bases with side length 40, cm, but their heights vary. From experience, we know that a stool height of 50, cm is comfortable for sitting. What box height is ideal for making a twisted rectangular prism stool with a vertical height of 50, cm? The side length of the base is $a = 40$, cm.

Solution. The original side edge of the prism with length v , the desired stool height h , and the base edge a form a right triangle. The edge a is the orthogonal projection of the edge v onto the plane of the base (see Figure 3).

Rysunek 7: Rectangular triangle

According to the Pythagorean Theorem, we get:

$$v = \sqrt{h^2 + a^2} = \sqrt{50^2 + 40^2} \doteq 64 \text{ cm.}$$

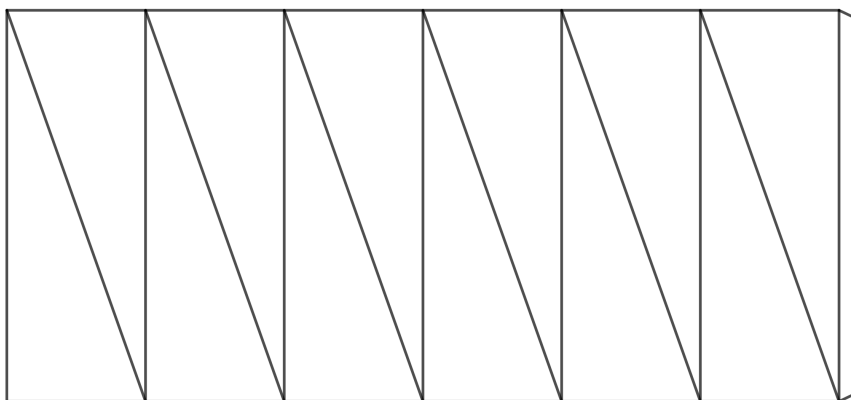
Ideally, the cardboard box should be approximately 64, cm tall.

Other Variants of Twisted Prisms

Could a similar shape be created from right prisms whose base is a different regular n -gon?

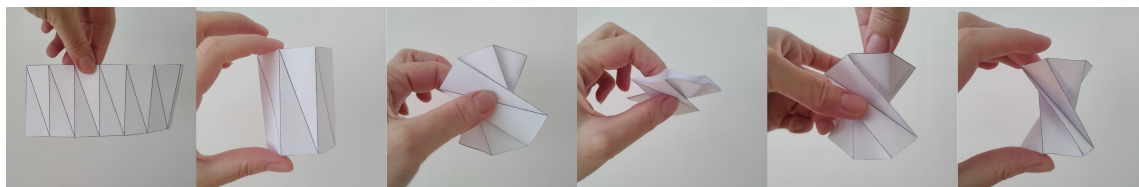
The answer is yes. However, the construction method described above (for creating a twisted prism from paper) can only be applied when n is even.

In the following problem, we will focus on constructing a hexagonal twisted prism. First, try to figure out by how many degrees the top base is rotated in this case. If your spatial imagination fails you, build a model. To keep things simple, you can work with a net of the prism's lateral surface. In Figure 4 below, such a net is already prepared for assembly (thicker paper works best).

Rysunek 8: Net of the lateral surface of a hexagonal twisted prism

Before gluing, make folds along the edges and diagonals — fold the edges upward and the diagonals downward. After gluing, follow the instructions shown in Figure 5.

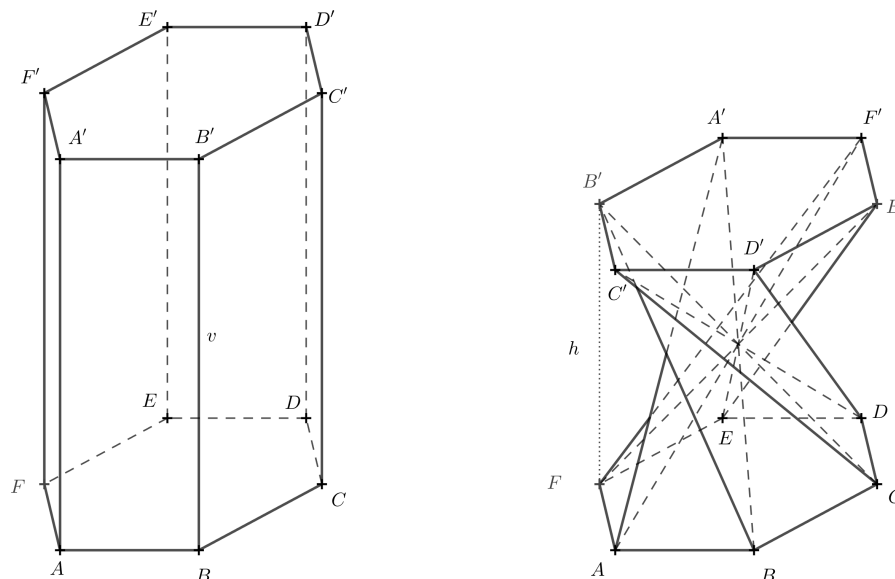

Rysunek 9: Steps for constructing a hexagonal twisted prism

Exercise 2. How does the height h of a twisted hexagonal prism (created from a regular hexagonal prism) depend on the original prism height v and the side length a of the base?

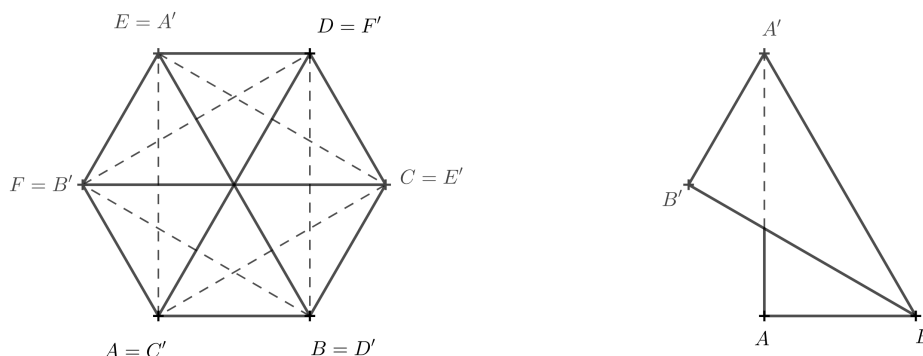
Results matter!

Solution. To calculate this, we need to know the angle by which one base is rotated relative to the other. This angle can be determined from the model described above. The following 3D diagram reveals the rotation angle.

Rysunek 10: Formation of a twisted prism from a regular hexagonal prism

If the 3D diagram is unclear, you can try to imagine what the solid looks like when viewed from above. We will now treat the top base as transparent. The segments that were diagonals in the faces of the original prism intersect at a single point and, when viewed from above, divide the hexagon $A'B'C'D'E'F'$ into six equilateral triangles. Let us focus on the line segment $A'B$, which was the diagonal in the face $ABB'A'$.

Rysunek 11: Left: Top view of a twisted hexagonal prism (top base is transparent). Right: Face $ABB'A'$ after twisting

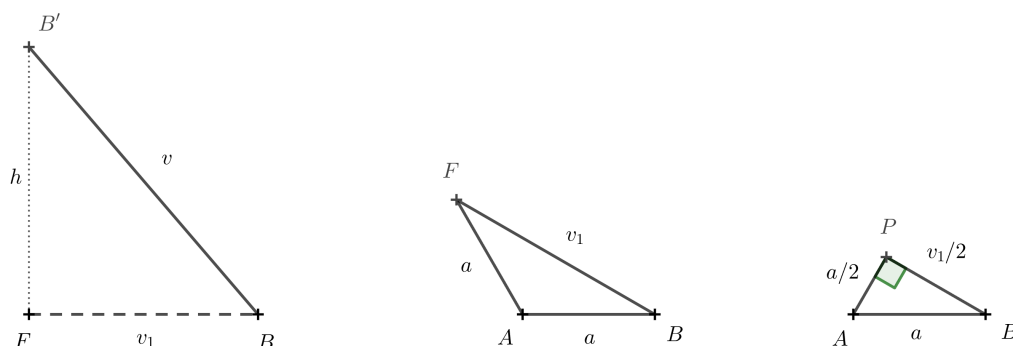
For the segment to pass through the center, point A' must coincide with point E , because point E lies opposite point B . We complete the remaining vertices in alphabetical order, following the same direction used in the bottom base — that is, counterclockwise.

It is now clear that the top base has been rotated by 120° relative to the bottom base. Because of this, the edge BB' lies directly above the edge BF , and the line segment BF is the orthogonal projection of BB' .

The length of edge BB' is v , and we denote the length of BF as v_1 . The height of the solid, h , is equal to the length of the line segment $B'F$. Points F , B , and B' form a right triangle. Using the Pythagorean Theorem, we obtain the following expression of the height:

$$h = \sqrt{v^2 - v_1^2}.$$

To find v_1 , we use triangle ABF .

Rysunek 12: Right triangle

We can again use the Pythagorean Theorem. To create a right triangle, we draw a perpendicular from point A to the side AF . Let us denote the foot of this perpendicular as point P . The length of this height is $\frac{a}{2}$, because triangle ABP is one half of an equilateral triangle with side length a . We have:

$$\frac{v_1}{2} = \sqrt{a^2 - \left(\frac{a}{2}\right)^2} = \sqrt{\frac{3}{4}a^2} = \frac{a}{2}\sqrt{3}$$

and therefore

$$v_1 = a\sqrt{3}.$$

We can now substitute this expression into the formula for h , obtaining

$$h = \sqrt{v^2 - (a\sqrt{3})^2} = \sqrt{v^2 - 3a^2},$$

which is the desired expression for the height of the twisted hexagonal prism in terms of v and a .

Exercise 3. What is the limiting condition for constructing the models in the previous two exercises?

Solution. In Exercise 1, we must have v greater than a . If $v = a$, the hypotenuse of the right triangle would be the same length as one of the legs, and the other leg would have zero length. The height of the twisted prism would therefore be zero, and the prism would collapse into a flat shape. The diagonals of the original prism would still intersect at a single point.

Similarly, in Exercise 2, we must have $v > |AE|$, that is, $v > \sqrt{3}a$. If $v = \sqrt{3}a$, the twisted prism would again have zero height and would collapse into a flat shape.

Technique For Odd Values of n

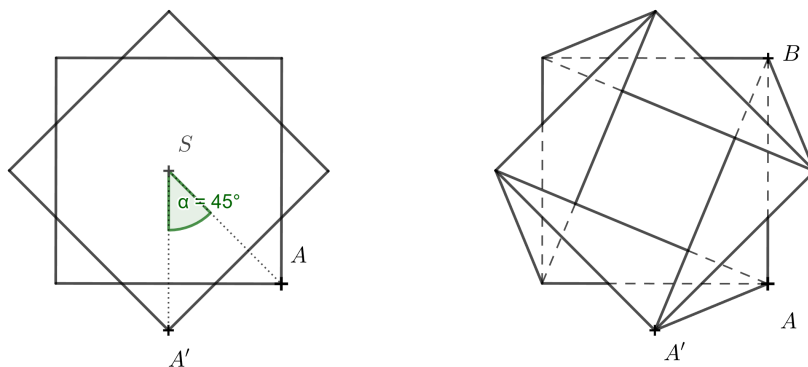
It was already mentioned that the construction method described above does not work in the same way for odd values of n . However, the only difference is that once the net of the prism's lateral surface is prepared, it is not a good idea to glue the side edge before shaping the prism. Instead, first fold the net into the shape of a twisted prism, and only then glue the side edge.

Technique For Using a Different Rotation Angle

What if we wanted to make a shape similar to the one in the first example, but use it as a small vase for dried flowers or a pencil holder? In that case, we don't want the four edges of the twisted prism (formerly diagonals in the faces of the regular rectangular prism) to intersect in the middle — we want empty space inside. To achieve that, we need to reduce the rotation angle between the two bases.

Exercise 4. Construct a net of a vase in the shape of a twisted prism, given that the height of the vase is $h = 110$, mm, the side length of the square base is $a = 65$, mm, and the top base is rotated by $\alpha = 45^\circ$ relative to the bottom base. This time, solve the problem constructively, using only a ruler and a compass.

Hint. The left diagram shows a top view of the bottom base and the top base rotated by 45° . On the right, all edges of the resulting solid are also shown. You do not need to draw all of them — for the construction, the line segments AA' and BA' are the most important. It is also important to realize that in the top view, the orthogonal projection A_1 of point A' onto the plane of the bottom base satisfies $A_1 = A'$.

Rysunek 13: Top view of the vase

Results matter!

From the problem statement, we know that the height of the vase is 110, mm, so $|AA_1| = 110$, mm. Using the right triangle A_1AA' , we can determine the true length of edge AA' . Similarly, we can determine the length of edge BA' by constructing the right triangle A_1BA' . With this information, we know all the necessary edge lengths to draw the net of the vase.